

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Courier.)

Число 32.

Неделя 25 Апреля 1843.

Год. III.

ШТА С СТАЛИО?

Кадъ білѣ красоте наше времене,
Клонуло не бы лѣпотомъ дивномъ у
Саду Божіј поселені,
Онда бы с' гордіо Србљинъ милый

Тврдымъ довольствомъ. — Алъ доје и есень
Кадъ є и плодно стабло сувъ пруть. Струкъ
Руйногъ цвѣта кадъ прецвѣта,
Свенуте румени гине живость;

Труо оставе коренъ. — Меня, руши с'
Подложность трулежи; едне є само
Вѣчности траянъ безкрайно. —
Данась су текъ споменъ, грдана седамъ

Чуда свѣта; па лѣпота Єлене
Дивне, залудъ є поводомъ гибели
Несрећне Троје была; и нѣ
Црной у прошлости тами неста. —

Камъ небросено благо Даріа; моћь
Душана силногъ задуго л' благова? —
Лажњивъ є временогъ жића блескъ.
Сайносћу свомъ ма красоте земне

Блистало оно, опетъ ће с' сурвати
Подъ теретомъ природе тежке. — Онай
Срећанъ, кои с' за живота,
На конацъ людске опредѣлности

Сећа; насладе, горчине, покоя
Временогъ краткость увида; тай ће, и
Себи, и другомъ починити
Добра многа. — Знао- љ срећанъ Сава,*)

Позно, шта на онай светъ понет' може,
Да вѣчный прибави покой. Презрѣо
Сујту. Ключемъ добродѣтели
Храмъ славе невечернѣ отвара.

О! лѣша є нынива, на којој клјашъ
Добродѣтели милый цвѣте. Грудъ є
Блажена тобомъ; теби пѣвамъ,
Тебе преважити немож' благо!

у Орослајашу 1843

Димитриј Арнотъ
Богословъ.

БІОГРАФІС ЗАСЛУЖНЫ СЛАВЕНА.

(конацъ)

Копитаръ.

Копитаръ (Бареол.), Чуваръ дворске
бібліоєеке у Бечу, знатный Филологъ а
као Слависта особыто отличанъ, рођенъ
є 23 Авг. 1780 у Репниу, у Войводству
Краньской, и походіо є одъ 1790 Лю-
блянску школу. Г. 1799 постане онъ ку-
ћны учитель кодъ Барона Цоіса, а кадъ
овога синъ науке сврши, нѣговъ Секре-

*) Текелій.

таръ. Г. 1807 у Бечь дошавши постане онъ 1809 чиновникъ при дворской бібліо-
теки, и пустисе 1808, за да научи прав-
дословіе, кодъ свеучилишта уписати.
Поредъ учения правдословія забавляше
се онъ непрестанно са многомъ охотовъ
съ разнымъ славенскимъ ёзыцымъ и тимъ
Книжествама; нѣгово провеће дѣло бя-
ше у томъ „Граматика славенскогъ ёзыка у
Краньской“ (Любљана 1808) коя въ, про-
тивъ свакојкогъ настрана, нѣговъ гласъ
као Филологъ утврдила. Доцніе писаше
онъ за аустрийске листове многа сочи-
ненія, многе рецензіе и пр. сврху разна
дѣла и разне матеріе скоро свю славен-
скій нарѣчія новогрчкогъ книжества,
одъ кои су гдикоја, получивши призна-
телность у богатой мѣри славенскій Фи-
лологъ, у французске и енглезске Но-
вине прешла, и знатный му гласъ задо-
была, особито у Немачкой, која въ по-
найвише Гриммъ на К. внимательномъ
учиніо. Почемъ въ онъ за кратко време,
но не съ великимъ успѣхомъ г. 1827 у-
чредничество Бечкогъ „Мѣтописа за
Книжество“ приміо, уреди онъ, да се
печата нѣкай у св. Флоріану нађени псал-
тирь у полачкомъ, латинскомъ и нѣмач-
коме ёзыку (Бечь 1834), одъ кога въ онъ
самъ содржаніе учређавао, и кон се за
найдревніи досадашни споменикъ по-
лячкогъ книжества сматра. Премда К.
дѣла у Филологичномъ и бібліографиче-
скомъ отношенію заслужую, да се пра-
ведно за найболя признаду, то въ онъ ни-
шта зато онде маню важность постихи
могао, гдј въ у историчны предѣль пре-
хваћао, ил' гдј се въ у оной славенской
исторіе траженю на свакій начинъ срећ-
ниотији школи одъ Добровскогъ, Палацкогъ
и Шафарика противно показывао. Най-
знатніе одъ К. книжевни и ини трудо-
ва можда въ нѣгова „Glagolita Clozianus“
(Бечь 1836.) дѣло, које једно одъ найот-

личній появленія у кругу славенске Фи-
лологіе и црковне исторіе правећи, ис-
тина као учену сочиненіе многоструично
уважавано, но у свомъ пуномъ значеню
никако познато баше, ради оногъ отда-
вна, но само потайно отезаоћегъ се ра-
та између Аустрије и Русије у прирѣ-
нио съединеня латинске и грчке цркве у
источнай Европи. Крозъ „Glagolita“ као и
крозъ друга одъ тогъ доба подъ и безъ
свогъ именованя објављена сочиненія сту-
піо въ К. подъ извѣтомъ слободногъ чи-
сто историчногъ изграждана и у цркве-
но политическій предѣль, као предобо-
рытель за съединеніе, особито славен-
скій народа, чега ради въ онъ быванти-
скій изворъ славенске литургіе одрыцао,
па јоштъ въ томе славенскомъ црков-
номъ ёзыку, когъ и садъ јоштъ онда одъ
60, 40 милиона Славена источногъ и запа-
дногъ вѣроисповѣданія употреблюо,
аустрийску Панонију за првоначално о-
быталиште одказати, и тако Христіјани-
зыранѣ южнодунавскій Славена латин-
ской цркви приписати трудо се. Прем-
да въжественна критика Филологична
дѣланя К. одобрила, то се она опетъ немо-
глаше са таковимъ изъ тога довођаємимъ
историчнимъ резултатма опріятельити,
која су, и изванъ црковно-историчногъ
круга и са чисто историчне точке смотре-
на, основано опроверженіе нашли. У нѣго-
вомъ положеніо као цензоръ книга ніе
си могао К. никако право на благодар-
ность задобити; тко въ самъ списатељ, требао бы найманѣ да цензора за таквогъ
држи, кој право има, противъ туђиј
мнѣњија оногъ се подхваћати, што въ само
званије критикера. Почемъ въ К. јоштъ
1814 Паризъ посѣтio, за да одъ Француза
однете рукописе натрагъ донесе, посѣти
онъ доцніе, почемъ въ Нѣмачку обишао,
Оксфордъ и Лондонъ, а г. 1837 и Ита-
лију.

БУГАРСКА ХЕРЦЕГИЊА.

одъ П. Стінка.
(конацъ)

Бавленѣ ово Херцегинѣ у Цариграду бяше сѣме христіянства, кое за малымъ узникну на пространомъ Бугаріе полю; єрь чимъ се она поносити цариградски зидина и миле свое благотворнице опости, похити у крило домовине и у наручай свога брата. При долазку свомъ неуморно в брата наговарала и молила, да вѣру Христову прими; а да бы лакше цѣли својој приспѣла, замоли Царицу, да Методио, когъ је бавећи се у Цариграду као найревностнегъ Христіјанина упознала, у Бугаріо пошљ, што Царица и учини! Коликој в пакъ упливъ овай апостолъ у душу краља имао, отудъ се лако може представити, што је овай одма у Цариграду по владику послала, да га крсти. При почетку је одма мыслю, да ову свечаность ноћу сврши; али то зачуше бояри и за зло примише, мыслећи, да ће и они морати примити законъ, кој имъ неће допуштати у гнуснимъ злочинствама живити, већ имъ правый истине и живота пугъ указивати. Клеветанѣ овы даде поводъ обштой буни, велике се гомиле противника почеше купити, на јданпутъ подигоше ноћиу вику и обколише краљевско обиталиште; намѣна не бяше друга, нег' краљу животъ одузети, и јдногъ ближнѣгъ његовогъ рођака на престолъ метнути. Но Богоръ имаше истина малу, али храбру шаку вѣрни мужева, у коима сву свою надежду и спасеніе будућегъ славопридобыћа полагаше, и у јдной руци крстъ као узоръ заштитительства, а у другој мачъ држећи упусти се са своимъ вѣрнима у средъ невѣрника, — кои на јданпутъ ступише натрагъ и предадоше се, што више, молише краља за милосрдија, кое имъ дарује, осимъ љеки само,

кои бяխу поглавице ове чете. Обладанѣ ово бы знаменито; єрь чимъ народъ краља на тако дивномъ среће степену смотри, слѣдоваше љеговомъ примѣру и даде се крстити. Потомъ толикој успѣхъ Христіянства бяше у Бугаріи, да је други славенски држава погледъ на себе обратила. Дође затимъ и Кирило, братъ Методија, кој заједно за суродне славенске народе радише. Обштомъ заиста жељомъ грамзине садъ славски народи за вѣромъ Христіјанскомъ, и поглавари њији виши бригу, да небеско ово сѣме достойне плодове на Славије поляма доноси. Видити је дакле, коликој упливъ у све ово имаше наговарање Херцегинѣ, која се као небеска звѣзда на јданпутъ врхъ бугарски равница и планина указа,

ВѢСТИ.

Његово ц. кр. ап. Величество свевисочайшимъ рукописомъ подъ 22 Април. (п. р.) благоизволило в достоинствомъ придворне вр'овне управитељице — кое је досадъ Графица Сурињ, рођена Графица Баньфиј, кодъ Њеногъ Царскогъ Высочества, преблагоутробне супруге Његовогъ Царскогъ Высочества Господиња Ерцхерцега, Унгарје Палатина, одправљала, но садъ сбогъ слабогъ свогъ здравља оставити припушћена је — досадашњу придворну кодъ споменуте преблагоутробне Ерцхерцегинѣ, ц. кр. крста, ордена и Јѣногъ Царскогъ Величества палате Даму, Юліји одъ Форай, рођену Графицу одъ Бруненшија премилостиво обдарити.

Његово ц. кр. ап. Величество, наименованіемъ Павла одъ Ићарто за првогъ Предсѣдателя Нармарашкогъ кр. камералногъ управитељства кодъ високоасл. кр. унг. Придворне Камере управљено Секретара место благоволило в концеписти истогъ високогъ места Јосифу одъ Шандоръ премилостиво даривати.

На предстојећи Соборъ за Посланике изабрани су одъ стране Боршодске Вармеће: Владиславъ

Палоци и Бартоломей Семере; одъ Чонградске: Гавриљ Клаузалъ и Јованъ Сегхи; одъ Темешке: Адамъ Варкопий првый поджупанъ и Сава Вуковић главный судацъ; одъ Веспримске: Игњатъ Жолдомъ, главный бележникъ и Гавриљ Себештинъ, одъ Абауйварске: Михаилъ Барцай и Адалбертъ Шемшени; одъ Золске: Антониј Радвански, првый поджупанъ и Петаръ Гици; одъ Арадске: Гавриљ Тюрюкъ, другій поджупанъ и Петаръ Чарноевичъ Присѣдатель столице; одъ Острогонске: Игњатъ Рохонци, првый поджупанъ и Јованъ Шимонъ, главный бележникъ; одъ Торнанске: Самуилъ Комити, вторый поджупанъ и Јованъ Шолтиш, главный бележникъ; одъ Земплинске: Гавриљ Лонян и Алойсие Дравецкій.

Бѣоградъ. 16 Апр. Овде се ютросъ у Вароши нашей жалостный и готово нечувеный случай догодио, каковыи ніе могуће ни помыслити, да човеческо, особито родительско срдце учинити може, и каковыи свакогъ до удивлѣнія доводи, и душу човеческу, тугомъ пренспунываюћи, крайнѣ жалосчу и грозомъ поражава. Отацъ е убіо два своя нејака и малолѣтна сынчића, једногъ одъ 6. а другогъ одъ $4\frac{1}{2}$ године. Овай чечовекъ никога више до нын двое неимаюћи, зове се Јосифъ Корманъ родомъ изъ Егре у Унгарской, старъ 42- 43 г. Закона римокатоличкогъ. — Онъ, како є два сынчића своя, невино у постельни спаваюћа, у самыи развитакъ зоре утукао, самъ с собомъ дошао Управительству вароши Бѣограда, и явio, да є свою дѣцу поубіјо, о чему се Управительство и службено увѣри. Онъ пытанъ: како є могао руку дѣћи, да рођену дѣцу убіе? тихо и равнодушно одговори: да є то изъ очајнія учиніо, будући врло рѣво живи, а болешљивъ є, стимъ додаткомъ: да є на ово убиство дѣце свое већ одъ три четири дана мысліо, да се тако нын опрости,

па „онда“ вели „и мени ће судъ“. На пытанѣ: есу л' му дѣца тежка била, кадъ є тако съ ныма учиніо? рекао є: да му ништа тежка била нису, и да ји є свагда любіо и пазіо, а садъ одъ десеть дана, кадъ є у већу болесть пао, да є на нын омрзнуо био збогъ ныновогъ несташлука? — На пытанѣ: шта су дѣца радила, кадъ є ово крвно дѣло учиніо? такођеръ кротко, несмућено и равнодушно казао є: да су мирно и лѣпо спавала, обе заедно на једной постельни; кадъ є къ ныма дошао, узео є велику сикиру, и рекавши: „Хайдете и вы за майкомъ вашомъ“! лупи старіга оштрицомъ по слепоме оку, па затимъ и млађегъ два пута опеть оштрицомъ по челу и по десной страни главе. Пытанъ: есу л' се дѣца пробудила ил' мицала? сасвимъ ладнокрвно одговори є: „ни маукунула нису“! — Несрећникъ овай при свему овоме юштъ є толико отврднугогъ и немилостивогъ срца био, да є собомъ убіена два незлобна рођена своя дѣтенџета съ постелѣ доле свукао, и на сподъ једно до другога метнуо.

(Србске Новине.)

СМЕСИЦЕ.

„Райскій Листъ препоручує средство, съ коимъ се трешћи одъ врабаца сачувати могу: Чешаль бела лука по поле разсећи, и једну половину на дрво обесити.

У Валтамъ-Аббан недалеко одъ Лондона једна є барутана у воздухъ одлетила, 7 радина мртви су остали 4 су дома разорена.

Једанъ Шијацъ остане лежећи на улицы преко ноћи. Када се већ готово изцавао, роди се ватра — звона почну оглашавати, а онъ јоштъ онако мамуранъ бројти, када преко дванаестъ преће, онда рекне: Но тако рано јоштъ у момъ животу ни је било.

Издаватељ Димитриј Јовановић. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕЧТИ словима Баймоловић.